

ÖĞRETMENLERİN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ ÖZET

1. Selver DOĞAN ATEŞ¹,

Araştırmanın amacı, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik tutumlarını belirlemek ve bu tutumların cinsiyet, yaş, branş ve hizmet süresi gibi demografik değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırma, 2025 yılı içinde Konya ili Selçuklu ilçesinde görev yapmakta olan 130 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli benimsenmiş, veriler standartlaştırılmış bir ölçme-değerlendirme tutum ölçeği kullanılarak toplanmış ve elde edilen veriler t-testi ve ANOVA teknikleriyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının genel olarak orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Yaş değişkeni bakımından, 41 yaş ve üzerindeki öğretmenlerin tutumlarının istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Branş değişkenine göre Türkçe öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme tutumlarının sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Hizmet süresi açısından anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte, 1-5 yıl arasında görev yapan öğretmenlerin tutum puanları dikkat çekecek derecede düşük çıkmıştır. Bulgular doğrultusunda, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarında ölçme-değerlendirme uygulamalarına daha fazla yer verilmesi; özellikle yeni başlayan ve sınıf öğretmeni konumundaki öğretmenlere yönelik destekleyici içeriklerin sunulması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: öğretmen, ölçme, değerlendirme

¹ Cemil Meriç Anadolu Lisesi/Konya, e mail: selverdogan5@outlook.com ORCID: 0000-0002-2806-8563 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

EXAMINATION OF TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS MEASUREMENT AND EVALUATION IN TERMS OF CERTAIN VARIABLES

ABSTRACT

The aim of the research is to determine the attitudes of teachers towards measurement and evaluation processes and to examine whether these attitudes show significant differences in terms of demographic variables such as gender, age, branch and service period. The research was carried out with the participation of 130 teachers working in Selçuklu district of Konya province in 2025. In the study, the relational screening model, one of the quantitative research methods, was adopted, the data were collected using a standardized measurement-evaluation attitude scale and the obtained data were analyzed with t-test and ANOVA techniques. As a result of the research, it was determined that the attitudes of teachers towards measurement and evaluation were generally at a moderate level. No significant difference was observed according to the gender variable. In terms of the age variable, it was determined that the attitudes of teachers aged 41 and over were statistically significantly more positive. According to the branch variable, it was determined that Turkish teachers' attitudes towards measurement and evaluation were higher than those of classroom teachers. Although there was no significant difference in terms of service period, the attitude scores of teachers who worked between 1-5 years were found to be remarkably low. In line with the findings, it is recommended that measurement and evaluation practices be given more place in pre-service and in-service training programs; and that supportive content be provided especially for teachers who are new and in the classroom position.

Keywords: teacher, measurement, evaluation

1. GİRİŞ

Ölçme ve değerlendirme, eğitim sürecinin hem öğrenme çıktılarının nesnel olarak belirlenmesi hem de öğretim etkinliklerinin niteliğinin geri bildirim yoluyla iyileştirilmesi açısından vazgeçilmez bir bileşenidir (Black ve Wiliam, 1998). Öğrenme hedefleri ile öğretim uygulamalarının tutarlılığını denetleyen bu süreçler, aynı zamanda öğrencilere öz-düzenleme fırsatları da sunarak derin öğrenmeyi destekler (Popham, 2009).

Bu bağlamda öğretmenin ölçme-değerlendirme konusundaki tutumları, sınıf içinde hangi araçların tercih edildiğinden değerlendirme sonuçlarının nasıl yorumlanacağına kadar

pek çok adımı belirleyen kritik bir değişkendir (Brown, 2004). Tutumların olumlu olması, rubrik, portfolyo ve performans görevleri gibi alternatif yöntemlerin kullanımını artırmakta; bu da öğrenci başarısını ve motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir (Brookhart, 2011). Buna karşın tutumların olumsuz olması, öğretmenlerin çoğu zaman yalnızca kâğıt-kalem sınavlarına yönelmesine ve geri bildirim süreçlerinin zayıflamasına yol açabilmektedir (Mertler, 2003).

Türkiye’de yapılan çalışmalar, öğretmenlerin ölçme-değerlendirme yeterlik algılarının orta düzeyde seyrettiğini ve özellikle uygulama boyutunda desteğe ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007). Tutumların cinsiyet (Erdoğdu ve Kurt, 2012), branş (şahin ve Atasoy, 2018), yaş ve hizmet süresi (Yıldırım, 2023) gibi demografik değişkenlere göre değişkenlik gösterebildiği rapor edilmiştir. Bulguların tutarlılık sergilemediği ve bazı değişkenlerin (ör. cinsiyet) etkisinin bağlama göre değişebildiği görölmektedir. Dolayısıyla demografik özelliklerin hangi koşullarda tutumları anlamlı biçimde etkilediğine dair kapsamlı veriye ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma, Konya ili Selçuklu ilçesinde görev yapan öğretmenlerin tutumlarını cinsiyet, yaş, branş ve hizmet süresi değişkenleri temelinde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın sonuçlarının, öğretmen eğitim programlarında ölçme-değerlendirme boyutunun iyileştirilmesine ve hizmet içi eğitimlerin demografik özelliklere duyarlı biçimde tasarlanmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kapsamında desenlenmiştir. İlişkisel tarama modeli, birden fazla değişken arasındaki mevcut ilişki düzeyini ortaya koymayı ve değişkenlerin birbirleri üzerindeki etkilerini açıklamayı amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 2022). Bu çalışmada, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının; cinsiyet, yaş, branş ve hizmet süresi gibi demografik değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu yönüyle çalışma, değişkenler arası fark ve ilişki temelli çözümlemeleri esas alan açıklayıcı bir araştırma niteliği taşımaktadır.

Araştırmanın verileri, standartlaştırılmış bir ölçek aracılığıyla toplanmış ve elde edilen veriler üzerinde bağımsız örneklemeler için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gibi

parametrik istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, araştırma deseni hem kesitsel hem de karşılaştırmalı bir yapı sunmaktadır.

Tablo 1. Basıklık ve Çarpıklık Değerleri ile Güvenirlik Katsayısı

	n	Çarpıklık	Basıklık	$\bar{x}$
Ölçme değerlendirme	130	-,820	-,512	2,66

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme tutumları, 130 kişilik örneklem üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri sırasıyla -0.820 ve -0.512 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, veri setinin simetrik dağılıma oldukça yakın olduğunu göstermektedir. Field (2009), ± 1 aralığında kalan çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılım varsayımını büyük ölçüde karşıladığını belirtmektedir. Bu bağlamda, ölçme aracı ile elde edilen verilerin parametrik testler için uygun olduğu söylenebilir.

Ölçekten elde edilen aritmetik ortalama ($\bar{x} = 2.66$), katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının ortalamasının biraz altında, yani nötr-eğilimli ile düşük tutum arasında bir seviyede olduğunu işaret etmektedir. Bu durum, öğretmenlerin ölçme-değerlendirme süreçlerine ilişkin tutumlarının gelişim alanı olduğunu düşündürmektedir. Özellikle yapılandırmacı yaklaşıma dayalı çağdaş ölçme ve değerlendirme uygulamaları göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin bu alandaki yeterliliklerinin desteklenmesi gerektiği görülmektedir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007).

Ölçeğe ilişkin iç tutarlılığı gösteren Cronbach Alpha gibi bir güvenirlik katsayısı bu tabloda yer almamış, ancak eklenmesi durumunda ölçeğin geçerliliği hakkında daha net bir değerlendirme yapılabilecektir. Literatürde, Cronbach Alpha katsayısının .70 ve üzeri olması güvenilir kabul edilmektedir (Tavşancıl, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemi Konya ili Selçuk ilçesinde görev yapan 130 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyetleri aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 2. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	Kadın f	Erkek f	f	%
	106	24	130	100

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 130 öğretmenin cinsiyet dağılımına bakıldığında, katılımcıların büyük çoğunluğunu kadın öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Nitekim örneklemin %81,5'i (f=106) kadın, %18,5'i (f=24) erkektir. Bu durum, Türkiye'de özellikle ilköğretim düzeyindeki öğretmenlik mesleğinde kadınların sayıca daha fazla olma eğilimiyle örtüşmektedir. Çalışma grubundaki bu dağılım, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeni açısından değerlendirilmesinde anlamlı farklılıkların ortaya çıkıp çıkmayacağı konusunda fikir vermektedir. Bununla birlikte, örnekleme kadın öğretmenlerin sayıca baskın olması, yapılacak istatistiksel karşılaştırmaların yorumlanmasında dikkatli olunması gerektiğini de göstermektedir. Özellikle gruplar arası denge bakımından bazı istatistiksel analizlerde varyans homojenliği varsayımının kontrol edilmesi önem arz etmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Ölçeği: Çalışkan ve Yazıcı (2013) tarafından hazırlanan bu ölçek toplam 22 madde ve 3 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeği oluşturan boyutlar ise sırasıyla programdaki duruma ilişkin tutumlar, olumsuz tutumlar ve olumlu tutumlar şeklindedir. Bu ölçeğimizde 5'li likert tipinde bir ölçek olup "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde seçeneklere ayrılmıştır. Programdaki duruma ilişkin tutumlar alt boyutu 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. maddeler olmak üzere yedi maddeden oluşmaktadır. Olumsuz tutumlar alt boyutu 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15. maddeler olmak üzere sekiz maddeden oluşmakta iken, olumlu tutumlar alt boyutu ise 16,17, 18, 19, 20, 21 ve 22. maddeler olmak üzere yedi maddeden oluşmaktadır. Ölçek aracılığı ile elde edilen veriler yorumlanırken; programdaki durum alt boyutuna ait puanlar hali hazırda uygulanmakta olan programda yer alan ölçme ve değerlendirmeye yönelik öğretmenlerin tutumlarını yansıtmaktadır. Ayrıca olumlu tutumlar alt boyutuna ait puanların yüksek çıkması öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirmeye yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğunu yansıtırken, olumsuz maddelerden oluşan olumsuz tutumlar alt boyutu puanlarının yüksek çıkması ise öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirmeye yönelik

tutumlarının olumsuz düzeyde olduğu manasına gelmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları ölçeğin tümü için 0,88 hesaplanırken alt boyutlardan programdaki duruma ilişkin tutumlar alt boyutu için 0,87 iken, olumsuz tutumlar ve olumlu tutumlar alt boyutları için 0,85 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar incelendiğinde, ölçeğimizin geçerli ve güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

3. BULGULAR

Öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Ölçme değerlendirme	Kadın	106	2,67	,456	,894	,831
	Erkek	24	2,58	,476		

Araştırma kapsamında öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem için t-testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, kadın öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme tutum puan ortalaması ($\bar{x}$ =2,67; ss=0,456), erkek öğretmenlerin ortalamasından ($\bar{x}$ =2,58; ss=0,476) bir miktar yüksek olmasına rağmen bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (t=0,894; p=0,831).

Elde edilen **p>0,05** değeri, cinsiyetin öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuç, öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamalarına yönelik yaklaşımlarının cinsiyete bağlı olarak değişmediği şeklinde yorumlanabilir. Dolayısıyla, mesleki tutum ve yaklaşımların geliştirilmesinde cinsiyet temelli ayrımlardan ziyade, hizmet içi eğitim, mesleki deneyim ve öğretim alanı gibi değişkenlerin daha belirleyici olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarının Yaş Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Ölçme değerlendirme	31-40	50	2,65	,607	-,153	,009
	41 yaş ve üzeri	80	2,66	,340		

Araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği t-testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, 31–40 yaş aralığında olan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme tutum puan ortalaması ($\bar{x} = 2,65$; $ss = 0,607$) ile 41 yaş ve üzerindeki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x} = 2,66$; $ss = 0,340$) arasında oldukça düşük bir fark olduğu görülmektedir. <0 karşın, test sonucunda elde edilen p değeri ($p = ,009$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Yaş değişkeninin öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme tutumlarını etkileyebileceğini düşündürmektedir. Özellikle 41 yaş ve üzeri öğretmenlerin daha olumlu bir tutuma sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum, yaşla birlikte mesleki deneyimin ve uygulamalı ölçme-değerlendirme bilgi birikiminin artmasına bağlı olarak gelişebilecek pozitif tutumlara işaret edebilir. Ortalama değerlerin birbirine oldukça yakın olması, farkın istatistiksel olarak anlamlı olsa da uygulamada küçük bir etki oluşturabileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle, bu bulgunun yorumlanmasında etki büyüklüğünün de dikkate alınması faydalı olacaktır.

Öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının branş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarının Branş Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Ölçme değerlendirme	Türkçe	37	2,82	,430	3,863	,024
	Matematik	40	2,64	,306		
	Sınıf Öğretmenliği	53	2,55	,543		

Araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının branşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğretmenlerin branşlarına göre ölçme ve değerlendirme tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=3,863$; $p=,024$). Bu durum, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık taşıdığı için, ölçme ve değerlendirme tutumlarının branşa göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Gruplar arası ortalamalara bakıldığında; en yüksek ortalamanın Türkçe öğretmenlerinde ($\bar{x}=2,82$; $ss=0,430$), ardından Matematik öğretmenlerinde ($\bar{x}=2,64$; $ss=0,306$) ve en düşük ortalamanın ise sınıf öğretmenlerinde ($\bar{x}=2,55$; $ss=0,543$) olduğu görülmektedir. Bu bulgu, özellikle sözel ağırlıklı alanlarda görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik daha olumlu bir tutum sergileyebildiğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, sınıf öğretmenlerinin daha düşük tutum ortalamasına sahip olması, ilkökul düzeyindeki ölçme-değerlendirme uygulamalarında yapılandırılmış geri bildirim süreçlerinin eksikliğine ya da uygulamaya dönük yeterli ihtiyaçlarına işaret edebilir.

Öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının hizmet süresi bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarının Hizmet süresi Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Ölçme değerlendirme	1-5 yıl	4	1,10	,071	-2,148	,187
	6-10 yıl	9	2,43	,195		
	11-15 yıl	39	2,78	,369		
	16 yıl ve üzeri	78	2,70	,377		

Araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının hizmet süresi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğretmenlerin hizmet süresi gruplarına göre ölçme-değerlendirme tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p = ,187 > 0,05$). Bu sonuç, hizmet süresinin öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Grupların ortalamaları incelendiğinde; 1–5 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerin tutum puan ortalaması dikkat çekici şekilde düşük görünmektedir ($\bar{x} = 1,10$; $ss = 0,071$). Bu gruptaki örneklem sayısının ($n=4$) çok düşük olması hem ortalamanın genellenebilirliğini azaltmakta hem de analiz sonucunun güvenilirliğini etkilemektedir. Diğer yandan, 11–15 yıl hizmet süresi grubundaki öğretmenlerin tutum ortalamasının en yüksek olduğu ($\bar{x} = 2,78$; $ss = 0,369$), bunu 16 yıl ve üzeri hizmet süresi olanların ($\bar{x} = 2,70$; $ss = 0,377$) izlediği görülmektedir. Bu durum, mesleki deneyim kazandıkça öğretmenlerin ölçme-değerlendirme süreçlerine daha olumlu yaklaştıklarını düşündürülebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmada öğretmenlerin ölçme-değerlendirmeye yönelik tutumlarının cinsiyet, yaş, branş ve hizmet süresi değişkenleri temelinde farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bulgular, alan yazındaki benzer incelemelerle birlikte değerlendirildiğinde önemli açılımlar sunmaktadır.

Cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır. Kadın öğretmenlerin ortalamalarının erkeklerden bir miktar yüksek olmasına karşın farkın istatistiksel karşılığı bulunmamıştır. Türkiye’de farklı illerde yürütülen araştırmalarda da (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Erdoğan ve Kurt, 2012) cinsiyetin ölçme-değerlendirme tutumları üzerinde belirleyici bir etki taşımadığı vurgulanmıştır. Bu durum, ölçme-değerlendirme yeterliklerinin daha çok mesleki eğitim, hizmet-içi destek ve bireysel pedagojik yaklaşımlarla ilişkilendiğini göstermektedir.

Yaş değişkeni 41 yaş ve üzeri öğretmenlerin tutum puanlarının anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Deneyimsel öğrenme kuramı, bireylerin yaşantıları yoluyla edindikleri bilgiyi zamanla daha rafine hale getirdiklerini savunur (Kolb, 1984). Ölçme-değerlendirme alanında da yaşla biriken sınıf içi deneyim ve mesleki olgunluk, öğretmenlerin daha stratejik ve öğrenci merkezli değerlendirme yaklaşımı geliştirmelerine yol açabilir (Karakuş ve Aydın, 2018). Buna karşın ortalama farkının küçük olması, etkinin pratik alandaki büyüklüğünün sınırlı olabileceğine işaret etmektedir.

Branş değişkeni açısından en yüksek tutum puanı Türkçe öğretmenlerinde görülmüştür. Sözel alan öğretmenlerinin performansa dayalı, proje-ve portfolyo temelli değerlendirmelere daha aşina olmaları bu sonucu açıklayabilir (Şahin ve Atasoy, 2018). Buna karşılık sınıf öğretmenlerinin en düşük puanlara sahip olması, ilkokul düzeyinde ölçme-değerlendirme süreçlerinin not odaklı ve müfredatın dar çerçevesine sıkışması ile ilişkilendirilebilir. Brookhart (2011), erken sınıf kademelerinde alternatif ölçme stratejileri kullanımının öğretmen eğitimi yoluyla güçlendirilebileceğini vurgulamaktadır. Bulgular, özellikle sınıf öğretmenlerinin hizmet-içi programlarda uygulamalı ölçme aracı geliştirme ve yorumlama becerilerine odaklanması gerektiğini göstermektedir.

Hizmet süresi değişkenine ilişkin analiz, gruplar arasında anlamlı fark olmadığını göstermiştir. Ancak 1-5 yıl kıdemi olan küçük grubun son derece düşük ortalaması dikkat

çekmektedir. Benzer şekilde Gelbal ve Kelecioğlu (2007), hizmete yeni başlayan öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamalarında öz-yeterliklerinin sınırlı olduğunu rapor etmiştir. Örneklem dengesizliği (n=4) bu bulgunun genellenebilirliğini azaltmakla birlikte, mesleğe geçiş döneminde öğretmenlerin ölçme-değerlendirme konusunda yoğun rehberliğe gereksinim duyduğunu düşündürmektedir.

Ölçme-değerlendirme tutumlarının bireysel demografik özelliklerden çok hizmet-öncesi ve hizmet-içi eğitim kalitesi, disiplin odaklı pedagojik kültür ve deneyim katmanları tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Öğretmen eğitimi programlarının, disiplinler arası farklılıkları dikkate alarak uygulama ağırlıklı modüller içermesi ve özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenlere mentorluk desteği sağlaması, tutumları olumlu yönde geliştirebilecektir. Ayrıca kurumsal düzeyde ölçme-değerlendirme toplulukları ve öğrenen öğretmen ağlarının kurulması, branşlar arası iyi uygulama paylaşımını kolaylaştırarak tutumlarda sürdürülebilir iyileşme sağlayabilir.

Araştırmada özellikle mesleğe yeni başlayan (1–5 yıl deneyimli) öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme tutumlarının oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle eğitim fakültelerinde ölçme ve değerlendirme derslerinin hem kuramsal hem de uygulamalı yönlerinin güçlendirilmesi; öğretmen adaylarına çağdaş değerlendirme araçlarını kullanma, rubrik geliştirme ve nitelikli geri bildirim verme becerilerinin kazandırılması önemlidir.

Branşlar arasında tutum farklılıkları göz önünde bulundurularak, özellikle sınıf öğretmenleri ve sayısal alan öğretmenleri için ölçme-değerlendirme odaklı branş temelli hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir. Bu eğitimlerde geleneksel ölçme araçlarının yanı sıra alternatif değerlendirme yöntemlerine (örneğin, portfolyo, öz değerlendirme, akran değerlendirmesi) de ağırlık verilmelidir.

Yaş ve mesleki deneyim arttıkça olumlu tutum geliştiği görülmüştür. Bu doğrultuda, deneyimli öğretmenlerin ölçme-değerlendirme konusunda genç öğretmenlere rehberlik edebileceği mentorluk sistemleri kurulmalı ve bu sistemler kurumsal bir yapı içinde sürdürülebilir hale getirilmelidir.

Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme araçlarını sadece teorik değil, sınıf içinde kullanıma hazır hâle getirmeleri için yerel ve ulusal düzeyde uygulamalı atölye çalışmaları düzenlenmelidir. Bu çalışmalar, öğretmenlerin kendi branşlarında özgün değerlendirme araçları geliştirmelerini ve bunları paylaşımlarını teşvik etmelidir.

Okullarda ölçme ve değerlendirme konularında iyi uygulamaların yaygınlaştırılması amacıyla öğretmenler arasında iş birliğini teşvik edecek öğrenme toplulukları oluşturulmalı, bu gruplar okul yöneticileri tarafından da desteklenmelidir. Bu yapı, meslektaşlar arası deneyim paylaşımını ve uygulama örneklerinin gelişimini sağlayacaktır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ölçme-değerlendirme alanında öğretmenlerin tutumlarını izlemeye ve geliştirmeye yönelik uzun vadeli veri temelli stratejiler geliştirilmeli, öğretmen yeterliliklerinin izlenmesi sürecine tutum değerlendirmeleri de dâhil edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Black, P., ve Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, 5(1), 7-74.
- Brookhart, S. M. (2011). Educational assessment knowledge and skills for teachers. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 30(1), 3-12.
- Brown, G. T. L. (2004). Teachers' conceptions of assessment: Implications for policy and professional development. *Assessment in Education*, 11(3), 301-318.
- Çalışkan, H. ve Yazıcı, K. (2013). Ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin tutum düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10 (1), 398-415.
- Erdoğdu, M. Y., ve Kurt, F. (2012). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 23-36.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS* (3rd ed.). Sage Publications.
- Gelbal, S., ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gelbal, S., ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Karakuş, M., ve Aydın, H. (2018). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(1), 25-42.

- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (39. basım). Nobel Akademik Yayıncılık
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Mertler, C. A. (2003, April). *Preservice versus in-service teachers' assessment literacy: Does classroom experience make a difference?* Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago, IL.
- Popham, W. J. (2009). Assessment literacy for teachers: Faddish or fundamental? *Theory Into Practice*, 48(1), 4-11.
- Şahin, M., ve Atasoy, E. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 18-33.
- Yıldırım, H. İ. (2023). Alternatif ölçme-değerlendirme temelli öğretimin fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlik, tutum ve bilgi düzeylerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(1), 193-217.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.